

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Digitální učební materiál

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0802
Název projektu	Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo a název šablony klíčové aktivity	III/2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Příjemce podpory	Gymnázium, Jevíčko, A. K. Vitáka 452

Název DUMu	Charakteristika v uměleckém stylu
Název dokumentu	VY_32_INOVACE_01_04
Pořadí DUMu v sadě	4
Vedoucí skupiny/sady	PhDr. Zdeňka Valčíková
Datum vytvoření	22. 11. 2012
Jméno autora	PhDr. Zdeňka Valčíková
e-mailový kontakt na autora	valcikova@gymjev. cz
Ročník studia	4. ročník
Předmět nebo tematická oblast	Český jazyk a literatura
Výstižný popis způsobu využití materiálu ve výuce	Pracovní list k uměleckému stylu (kompozice a jazykové prostředky charakteristiky v uměleckém textu) Inovace: využití ICT, rozvoj čtenářské gramotnosti

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

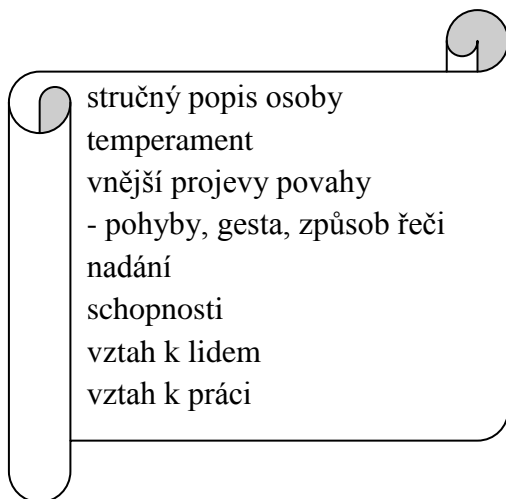

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Charakteristika v uměleckém stylu

A) Kompozice charakteristiky obecně

1.

Doktora Heriberta, podobalo se, přílišně se to netklo. Zdálo se, že vůbec o lidi nestojí. Nikoho nepozdravil, pozdraven nikomu neděkoval. Když šel po ulici, vypadalo to, jako když víchř zvadlý list honí sem a tam. Byl postavy skoro malé – podle nové míry měl jen as tak půl druhého metru – a tu suchou postavičku svou kormidloval ulicí tak, aby byla od ostatních postav lidských vždy aspoň na dva kroky vzdálena. Odtud to zmítání. Modré jeho oko bylo jaksi plno ostychu, jako oko kopnutého psa. Tvář jeho byla světlohnědým vousem zarostlá – zarostlá tvář dle tehdejších náhledů byla také něco zcela neslušného. V zimě, když měl na sobě šedivý mlynářský kalmuk, zapadala hlavička pod soukennou čepici hluboko do límce z bavlněného astrachánu, a v létě, když měl šedivý, kostkovaný šat lehký nebo ještě lehčí šat plátěný, kývala se nejisté jakoby na slabé stopce. V létě chodil již o čtvrté hodině ranní do sadů na Mariánských hradbách a tu si zasedl s knihou v ruce někam na nejodlehlejší lavici. Stalo se, že některý dobrosrdečný soused malostranský si k němu přisedl a mluvit začal. Ale dr. Heribert vstal, sklapnul knihu a šel, neodvětviv ani slova. Pak ho už nechali zcela. Ano tak daleko to přivedl dr. Heribert, že vzdor tomu, že mu bylo teprv asi čtyřicet let, nestarala se z malostranských panen o něho už ani jedna.

NERUDA, Jan. Povědky malostranské [online]. V MKP 1. vyd. Praha: Městská knihovna v Praze, 2011 [př. cit. 2012-11-22]. Dostupné z WWW: <http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/00/60/povidky_malostranske.pdf>. s. 115

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

a) Vypište z ukázky údaje, které jsou potřebné k první informaci o osobě (stáří, zevnějšek):

.....
 .....
 .....

b) Vypište, jak se doktor Heribert pohyboval po ulici, co z jeho chůze můžeme vyvodit?

.....
 .....

c) Ze vzhledu a chování vyvod'te povahové vlastnosti doktora Heriberta.

.....
 .....

charakteristika přímá – vyskytuje se na malé ploše
 charakteristika nepřímá – prolíná celým uměleckým dílem

2.

Přicházeli k šesté hodině, ten dnes o minutu dřív, ten zejtra. Pozdravili zdvořile na všechny strany a každého, jen jeden druhého ne. Sklepník jim odebral v letě klobouk a hůl, v zimě huňatou čepici a plášť a pověsil to na hřebík za jich místem. Pak svlečený zakýval jako holub svrchním tělem – staří lidé mají to kývání v obyčeji, když chtějí usednout –, pak se opřel jednou rukou o svůj roh stolku (pan Ryšánek tedy levou rukou, pan Schlegl pravou) a pomalu si sedli zády k oknu, obličejem ke kulečníku. Když přišel tlustý hostinský, stále se usmívající a brebencující, nabízet první poslušný šňupec, musel u každého zaklepat na pikslu znovu a znovu pronést poznámku, že máme dnes venku krásně. Sic by byl druhý již šňupce nevzal a slov přeslechl. Nikdy se nepodařilo komukoli rozmlouvat s oběma najednou. Nikdy sobě nevšiml ani za mák jeden druhého, to individuum za stolkem pro něho vůbec nebylo.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

a) Podtrhněte v ukázce věty s nepřímou charakteristikou.

b) Vyvod'te z nepřímé charakteristiky povahové rysy pana Ryšánka a pana Schlegla, jaký byl jejich vzájemný vztah?

.....

.....

B) Jazykové prostředky charakteristiky

přídavná jména
příslovce
přirovnání
rčení

3. Z textu ve cvičení 1 vypište přirovnání.

.....

4. Vypište z textu přídavná jména a příslovce.

Tvář jeho byla světlohnědým vousem zarostlá – zarostlá tvář dle tehdejších náhledů byla také něco zcela neslušného. V zimě, když měl na sobě šedivý mlynářský kalmuk, zapadala hlavička pod soukennou čepici hluboko do límce z bavlněného astrachánu, a v letě, když měl šedivý, kostkovaný šat lehký nebo ještě lehčí šat plátěný, kývala se nejistě jakoby na slabé stopce.

NERUDA, Jan. Povídky malostranské [online]. V MKP 1. vyd. Praha: Městská knihovna v Praze, 2011 [př. cit. 2012-11-22]. Dostupné z WWW: <http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/00/60/povidky_malostranske.pdf>. s. 115

.....

.....

.....

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

5. Vyjádřete vlastnosti pomocí rčení.

- je chytrý .....
- je lakomý .....
- je nešikovný .....
- je štedrý .....
- je rozpustilý .....

6. Z následujících rčení vyvod'te vlastnosti.

- Dělá z komára velblouda. ....
- Je tady páté kolo u vozu. ....
- Vylámal si na tom zuby. ....
- Má klapky na očích. ....

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Řešení

1.

a) Asi čtyřicet let, malá postava, modré oči, hnědé vousy, šedivý mlynářský kalmuk, soukenná čepice, límec z bavlněného astrachánu, šedivý, kostkovaný šat lehký nebo ještě lehčí šat plátěný.

b) Když šel po ulici, vypadalo to, jako když víchr zvadlý list honí sem a tam.

...a tu suchou postavičku svou kormidloval ulicí tak, aby byla od ostatních postav lidských vždy aspoň na dva kroky vzdálena. Odtud to zmítání.

→ nechce komunikovat s lidmi

c) uzavřený, introvertní, nemluvný...

2.

a)

Přicházeli k šesté hodině, ten dnes o minutu dřív, ten zejtra. Pozdravili zdvořile na všechny strany a každého, jen jeden druhého ne. Když přišel tlustý hostinský, stále se usmívající a brebencující, nabízet první poslušný šňupec, musel u každého zaklepat na pikslu znovu a znovu pronést poznámku, že máme dnes venku krásně. Sic by byl druhý již šňupce nevezal a slov přeslechl. Nikdy se nepodařilo komukoli rozmlouvat s oběma najednou. Nikdy sobě nevšiml ani za mák jeden druhého, to individuum za stolkem pro něho vůbec nebylo.

b) dochvilní, zdvořilí k ostatním, muselo se jednat s každým zvlášť, navzájem se přehlíželi

3.

vypadalo to, jako když víchr zvadlý list honí sem a tam

modré jeho oko bylo jaksi plno ostychu, jako oko kopnutého psa

kývala se nejisté jakoby na slabé stopce

4.

světlohnědým, zarostlá, tehdejších, neslušného, šedivý, mlynářský, soukennou, bavlněného, šedivý, kostkovaný, lehký, lehčí, plátěný, slabé zcela, hluboko, nejisté

5.

je chytrý   Má pod čepicí.

je lakomý   Pro groš by si nechal koleno vrtat.

je nešikovný   Má obě ruce levé.

je štědrý   Rozhazuje plnými hrstmi.

je rozpustilý   Šijí s ním čerti.

6.

Dělá z komára velblouda.   Přehání.

Je tady páté kolo u vozu.   Je zde přebytečný.

Vylámal si na tom zuby.   Úkol byl příliš obtížný.

Má klapky na očích.   Nechce nic vidět.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Seznam literatury

NERUDA, Jan. Povídky malostranské [online]. V MKP 1. vyd. Praha: Městská knihovna v Praze, 2011 [aktuální datum citace e-knihy – př. cit. 2012-11-22]. Dostupné z WWW: <http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/37/00/60/povidky_malostranske.pdf>. s. 85, 115

Materiál je určen pro bezplatné užívání pro potřebu výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.

Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY-SA.